

Universitätsbibliothek Wuppertal

Titi Petronii Arbitri Satyricon qvae supersunt

Petronius <Arbiter>

Trajecti ad Rhenum, 1709

Vorwort

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-744](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-744)

P R A E F A T I O

BENEVOLO LECTORI S.

ost tot Praefationes & Dissertationes, huic editioni adjectas, quibus Viri Doctissimi, quisque pro suo ingenio & viribus, Petronij, ejusque fata & scripta excutere conati sunt, supervacuum videri posset, te in ipso limine nova iterum Praefatione morari. Usurpandi tamen moris causa, antequam ad ipsum Scriptorem legendum te accingas, quaedam praemonenda duxi, quibus & meam de hoc libro sententiam, sed breviter, & rationem, quam in recensendo Petronio habui, aperiam, omittis iis, quae bis terve saepe in diverforum dissertationibus repetita leguntur, quas tamen nobis mutilare nefas visum fuit. De ipso Petronio, quis fuerit, vel quo potissimum tempore vixerit, primalis est, neque facile dijudicanda. Tot enim Petronios, & praecipue, licet antiquior fuerit gens, ab Augusti tempore, ex vetustis monumentis producunt Viri Docti, ut incerti ipsi, & inter se discordes esse cogantur de vero huic foetui parente adsignando. Plurimorum tamen suffragia tulit ille, sive Cajus, sive Titus, Petronius, Plinio & Tacito Neronis tempore celebratus, nobilis lautitiae & elegantis luxuriae Arbiter, cujus vitae & morum hic libellus verum esset indicium, & qui, a Nerone mori coactus, ejus flagitia, sub nomine exoletorum faeminarumque, codicillis, paulo ante mortem, perscripsit, & obsignata Principi misit. Hanc sententiam & plurima in hoc scripto, quae Neroni & ejus amicis convenire videntur, & Arbitri cognomen, quod Petronio ex arbitrio elegantiae inditum videtur, firmare videntur. Fuerunt tamen quidam, & inter eos Octavius Ferrarius lib. 1. Elect. cap. 7. quibus aliter visum fuit; praecipue hoc argumento inducti, quod si Neronem tangere instituisset Petronius, praecipuam inter omnia ejus flagitia crudelitatem, parricidium, caedes amicorum & incendium Romanae urbis, nullo modo silentio praeterire potuisset. Quibus libens ego meum adjicio calculum, & nihil in toto hoc opere deprehendi posse puto, quod in solum & praecipuum Neronem vibratum esse, videri merito possit: sive enim Trimalchionis personam spectemus, libertus, senex jam calvus, fatuitate & inepta lautitiae & eruditionis ostentatione conspicuus inducitur, cum Nero juvenis, ex nobilissima gente, neque tam ingenio, quam moribus absurdus fuisse prodatur. Sed quod praecipue me movet, est, quod expressis verbis Tacitus narret, illum Petronium, non data opera libellum quemdam, aut volumina aliquot, cura quadam & diligenti labore conscripsisse, quibus illa flagitia traduceret, sed sub mortem, more illo tempore frequentissimo, codicillos quosdam perscripsisse, quibus, non ut alii, Neronem, aut quem alium potentem adulatus est, sed exoletorum & faeminarum stupra & libidines consignavit: *Codicilli* vero, ut ipsa vox satis efficit, codices minuti, & pugillares tabulae, cera illitae erant, quas ad quotidianum usum secum fere circumferre & ad manum habere solebant, quibus illa, quae subito in mentem veniebant, stilo impresso inscribebant, & aliis, ad quos ea res pertinebat, mittebant, ut vices Epistolarum, vel

P R A E F A T I O.

vel mandatorum agerent. Sic narrat Suetonius in Oth. cap. x. illum, cum sibi manus jam illaturus esset, *secreto captato, binos codicillos exarasse ad sororem consolatorios*, quos longi sermonis capaces fuisse, neque temporis, instante jam fato Othonis, neque ipsa consolationis ratio suadere videtur; Immo binos Otho ideo implese videtur, quia unius modus non caperet integram, quam conscriberet in hoc temporis articulo, consolationem. Eadem ratio erat mandatorum, quae Imperatores, non magno ambitu verborum, Tribunis militum & ministris, codicillis consignata dare consueverant, ut apparet ex eodem Suetonio in Tiber. cap. xxii. Praeterea frequentissimum horum codicillorum usum, ad breviter quaedam & subita verba inscribenda, docet ipse Petronius, qui cap. lv. Trimalchionem, Poetam & Philosophum agentem, inducit *Codicillos poscentem*, quibus versus quosdam, *non diu cogitatione distorta* inscriptos, statim recitavit. Inter amantes etiam creberrimus codicillorum usus, quos ad amicas, eadem in urbe haerentes, mittebant, & quibus vel noctem petebant, ut Ovidius lib. i. amor. Eleg. 11. & 12, vel alias blanditias committebant, ut ex nostri Satyrici cap. cxxix. apparet, ubi Chrysis dominae suae codicillos reddit, & Polyaeos codicillis verba, quibus iratam Circen mitigare tentat, imponit. Tales erant etiam illi apud Catullum Carm. xlii.

Moecha putida reddo codicillos,
quos eodem in carmine *pugillaria* appellat, a pungendo nimirum, quia stilo impresso puncta in cera facere consueverant, quae etiam verso eodem stilo facile deleri poterant, quod *liuram* vocabant, a *linendo*, id est, aequando, delendo; ut Ovidius lib. i. ex Pont. Eleg. 5.

Cum relego scripsisse pudet, quia plurima cerno
Me quoque, qui scripsi, iudice digna lini:

Tales erant illi codicilli Memmii, quas *Curius Nicias ad Pompeii uxorem de supro perulisse* narratur, a Tranquillo in lib. de Illust. Gram. cap. xiv. similes quoque credendi sunt fuisse illi causidicorum, quibus graves obambulabant, ut ridet talem Martialis lib. v. Epigr. 52. neque his inscripta custodiri diu fuisse solita, aut ad posteros prodita vero simile est, sed si quid maioris momenti subita meditatio suggereret, quod aevum ferre posse credebatur, inde descriptum in chartam vel membranam transferebatur. Hinc narrat Suetonius in Tiber. cap. li. illum graviter tulisse, *codicillos Augusti, de acerbitate & intolerantia morum Tiberii a Livia ex sacrario prolatos, & recitatos, tam diu custodiuos fuisse*. Hanc quoque causam fuisse puto, cur praecipua appellatione a Jurisconsultis *codicilli* vocati fuerint, minus solemnia ultimae voluntatis mandata; quia Testamenta legitima, ad plures paginas produci solent, & illorum verba codicillis capi nequirent, qui brevi scriptura, singularem modo rem, quam Testator post mortem fieri vellet, comprehendebant. Hinc quoque roties codicilli, pro Epistolis, non longis, sed brevioribus, quae non ad absentes, sed in eadem urbe, vel certe suburbano morantes mitti moris erat, reperiuntur. Sed ne plura de his agendo molesti evadamus, ad Manutium te remittimus, qui ad Ciceron. lib. iv. Epist. Fam. 12. & lib. ix. Ep. ult. hoc luculenter demonstravit. Minime ergo Petronius ille moriturus codicillis suis potuit omne hoc, cuius fragmenta modo nobis supersunt, Satyricum scriptum comprehendere, cum illi nec Epistolae longiori sufficerent. Neque etiam elaboratissima huius libri scriptio patitur, ut ex tempore a morti proximo effusum credamus. Praeterea ait Tacitus, eos codicil-

P R A E F A T I O.

los sub nominibus exoletorum & faeminarum, scilicet eo tempore nobilium, flagitia exhibuisse; hic omnia ficta & ad arbitrium excogitata nomina. Denique cum hi codicilli obsignati ipsi Principi missi fuerint, non eos, ut posteritati traderentur, servasse, sed protinus vel igni dedisse, vel alio modo tollendos iussisse credibile est. Quod cum luce meridiana sit clarius, nihil hinc praesidii petitur illis, qui Neronem, ejusque amicos & potentes hic traduci adseverant.

Ab hac communi persuasione, nescio autem an his rationibus inducti, discesserunt Fratres Valesii, qui ad longe inferiora Nerone tempora Petronium detrudere, & sub Antoninis vixisse, probare conati sunt: qui etiam natione Gallum ex Massiliensium agro ortum volunt, ex noto illo Sidonii loco: nullo etiam fundamento Sponius miscell. Erud. pag. 208. contendit natum in pago ad fl. Druentiam olim C. Petronii dicto, nunc *Peyruis*. Valesiorum auctoritate motus quoque Statilius fuit. Quorum nulla specie veri commendabilem opinionem duo mihi potissimum subvertere videntur; stili Petroniani elegantia & nitor, & morum, quos refert, corruptela. Quem enim nobis adducere poterunt, aevi Commodiani scriptorem, in quo tam expressa priscae eloquentiae & munditiae vestigia deprehendant, non in uno aut aliquo hujus scripti membro, sed per omnem libellum aequali tenore diffusa? Unicum modo hac laude Petronio similem nobis ostendant, & victas dabitur manus. Quod vero contendat in coena illa Trimalchionis creberrime, & in aliis quibusdam partibus aliquot vocabula & loquendi modos reperiri, quae sequiora secula referunt, id temere jactari in commentariis ad suspecta illa loca, à viris doctissimis, & à nobis quoque data opera saepe est demonstratum; & non aevo jam barbarie inquinato, sed judicio Petronii esse adscribendum, qui in colonia Campana, vilissimos homines, rusticos, libertos, mercenarios, semigraecos, sua stribligine & balbutie notabiles, in scenam inducit. Non tamen diffitemur pauca quaedam hic illic occurrere, in illa libri parte, ubi Petronius ipse sui sermonis est auctor, quae singularia, & nullo veterum exemplo illustrari possint, imo quaedam esse, communia intimo aevo, ut talia adnotavit ex nostro Barthius lib. xxi. Adv. c. i. sed facilis ad talia responsio, cum nullus sit in omni antiquitate scriptor, qui non sibi quaedam propria & peculiaris tam in vocibus singulis, quam universa dictione habeat. In Livio Patavinitatem deprehendebat Pollio, de Ciceronis singularibus librum scripsit Statilius Maximus. Immo vero potius conjicere licet, si quae ad Petronii exemplum apud medii aevi scriptores occurrant, illos diligentius Petronium, quam reliquos ex antiquitate legisse, & hunc auctorem, vitio humanae mentis, quae ad lasciviora & lusus pronior est, familiariorem fuisse posteriorum seculorum literatis; Et cum soli fere essent monachi, apud quos ulla adhuc eruditionis vestigia supererant, quis non credat prurientes illos nebulones, qui in publico magnam pietatis speciem mentiebantur, intra claustra sua, lascivissimum quemque scriptorem assidue versasse? ut ipse Barthius hoc recte suspicatur lib. vii. Advers. cap. 5. immo horum otiosorum turpi diligentiae adscribendum puto, quod non integer ad nos Petronius pervenerit, sed illae tantum partes, quae monachis tentigine ruptis, lasciviae & libidinosae proterviae manifestissimis argumentis blandiebantur: nam minime assentiri possum Petro Danieli in praefatione, & Rittershusio in notis ad Phaedr. lib. iv. fab. 13. aliisque, qui propter nimiam obscaenitatem, & argumenta lasciviis plena, plurima ex hoc scripto intercidisse credunt. Qualis enim esset haec exscriptorum

ptorum censenda religio, & sanctitas, cum quae supersunt, maiorem partem omnes lasciviae numeros impleant, & nihil scripsisse latinus & apertius Petronium umquam putem, quam illa, quae ex reliquo corpore resecta, ad nos transmissa fuerunt. Hoc egregie summus ille Salmasius in praefatione ad L. Ampelium, his verbis, quae adponere non pigebit, ostendit. *Ita conservatus est elegantium nequitiarum curiosus Petronius Arbiter. Quod enim ex ejus satyrico habemus, mera excerpta sunt alicujus studiosi, qui, quae ad gustum suum in illo auctore invenerat, eodem, quo opus legebat, ordine adversariis suis commendavit ac commisit. Qui putant a monachis sic eviratum esse, vehementer errant. Qualis haec esset castratio, quae, resectis a reliquo corpore membris, vel potius ipso corpore abjecto, solas pudendas partes reliquisse videatur? certe quae desiderantur, vix videri possunt salaciora ac nequiora fuisse, his, quae relicta sunt. Immo ista nullam procacitatis & protervitatis υπερβολήν, vel ipsis lenonibus usurpandam, reliquam faciunt.* Alterum quod non patitur, ad Commodi aut inferiora tempora hoc scriptum detrudi, sunt ipsa rerum, quas vituperat & traducit, argumenta. Videmus Eloquentiae nuper demum corruptae, Picturae modo deficientis exitum, Poeseos in affectationem & tumorem a naturali pulchritudine descendentis fortunas deplorari, & ineptos declamatores, Poetas miseros & jejunos derideri. Quod, quaeso, an ulli magis aevo competere potest, quam proximo ab Augusto vel Tiberio, quo omnes disciplinas, & bonas artes ita praecipites, & retro lapsas esse constat, ut omnibus, quibus adhuc antiquae eloquentiae quidam gustus erat, ampla querendi & satyrico sale vitia ingruentia perfricandi materia praeberetur; sed hoc nemo, humanioris disciplinae non penitus rudis, sibi amplius probandum exposcet, & in notis & commentariis ad ipsum Petronium jam operose satis actum fuit. Quis vero umquam sub Commodi aut posterioribus Principibus, cum jam barbaries & vitiosa oratio sibi jus fecerat, animum inducere potuisset, Eloquentiae ruinam & labem ante oculos ponere, si non simul ipse nitidioris & melioris orationis specimen edere posset? Quis illo tempore ad Lucani, quem tamen ab antiquis illis seculi Augustei Heroibus longe secernendum existimo, gloriam aut famam processit, cum si Valerium Flaccum, ipsi fere aequalem, sed laude ingenii & castigatae dictionis longe superiorem, omnes adhuc intolerabilius insanuerint? Qua ratione ergo in tumido illo Poeta insignia vitia animadvertere ipsi, longe gravioribus obnoxii, potuissent? immo quo Deo inspirante carmina illa, quae per hoc opus sparsa leguntur, & praecipue illud belli civilis specimen, egerere valuissent? jam si reliqua, quae tangit noster, Paedagogorum impuritatem, quae sub Eumolpi nomine, matronarum & virginum levitatem, quae sub Tryphaenae, Ephesiae matronae & Circes imagine, captatorum & haeredipetarum audacia, & fraudes, & alia capita hujus scripti, diligenter excutiamus, in quae quaeso secula harum omnium corruptelarum primordia, nisi in illa, quae diximus, sunt referenda? non diffiteor, illa omnia sub Nerone viguisse vitia & flagitia, immo jam majus robur cepisse, & convaluisse scio, & sensim exolefcente omni gravitate & virtute Romana, nullam gentem deinceps corruptiorem extitisse agnosco: sed Satyrica hujus generis, ut est Petronii, scripta, contendo tunc potissimum edi & conscribi solere, cum nondum omnia pessum abiissent, & ipsa vitiorum consuetudo jam eorum turpitudinem obliteravisset; sed cum adhuc superessent antiquae sectae & severitatis quaedam reliquiae, cum a labe illa communi adhuc integri viri, ferre non possent graffantem illam morum luem, sed omni modo ruentem disciplinam sistere & continere

P R A E F A T I O.

tinere conarentur, talibus commentariis praecipue puto locum, & occasionem fuisse. Et talem fuisse Petronium nostrum existimo, non notae luxuriae & elegantiae Arbitrum illum a Tacito merito suo notatum, sed virum sanctissimum, qui ad severioris artis effectum per eam viam, quam ipse initio libri sui ostendit, ductus, summum Eloquentiae fastigium cum attigisset, ferre non potuit suae aetatis declamatores molestos, & poetaetros ridiculos: qui moribus quoque exacta lege frugalitatis politis, vitam ad antiquorum virorum sanctitatem instituens, stomachari non definebat libidinem, & proterviam invalescentem. Qui continentiae priscorum Quiritium studiosissimus, lautos epularum apparatus, nepotinos sumptus, & corum ingenia, stili sui acumine notare, & confodere non cessabat; Qui libertatis antiquae memor, & amissam illam per ignaviam luxuriosorum & decoctorum dolens, adulatores & cultores non Principum modo, sed servorum & libertorum domus Augustae vilia mancipia, ut monstra, abominabatur. Qui denique sua sorte contentus, nec inhians alienae praedae, captatores illos haereditatum & orbis insidiantes, ut vultures & corvos cadavera lacerantes detestabatur. Talem fuisse Petronium judico, neque umquam mentem meam subire cogitatio potest, scriptum huic nostro simile, a viro omnibus illis vitiis, quae censorio opere damnat, contaminato proficisci potuisse. Et mecum facere gaudeo diligentissimum Barthium, qui egregie de Petronii moribus & instituto judicare mihi videtur, ad Claud. Conf. Olybr. v. 40. & lib. 11. in Rufin. 475. Et hoc perpetua sermonis puritas, licet impurissimas sui temporis libidines describat, probat: nullum enim in toto hoc scripto foradicum & obseacum origine & prima significatione verbum deprehendas, sed translati semper & honestissimis verbis ad nequitias exprimendas, summa cum verecundia utitur; aliter ac Martialis, Catullus & alii, apud quos & rebus & verbis omnis abest pudor, & qui simplici & improbo sermone naturae opus nudum exhibere non erubuerunt. His omnibus ergo rite pensatis, Tiberii, Caligulae & Claudii imperia attigisse Petronium puto, imo Augusti adhuc felicia tempora vidisse, qui moderatissimus Princeps, & omni vitae parte civilis, luxuriae & lautitiarum maculam nullam subiit, sed a cujus optimo instituto & disciplina immensum discessit Tiberius, qui libidine omni impurus, rapinis & crudelitate reipubl. gravis, hydram illam & pestem generis humani Caligulam, quo sui etiam desiderium esset, reliquit, quo sublato, fatuus ille & insulsus Claudius, Uxorum, servorum & libertorum suorum servus, ita varietate morum, & virtutum vitiorumque mixtura turbavit & confudit civitatem Romanam, ut omnia vestigia pene priscorum morum deleteret. Dominabantur & per omnes Imperii Romani Provincias grassabantur, submoti, si qui ex nobilibus gentibus & familiis supererant, viris, liberti; hi ipso Imperatore locupletiores opes, quas rapinis & nundinationibus corraferant, incredibili luxu ostentabant & profundebant. Hujus temporis imaginem ut posteris expressam relinqueret, indignatio impulit, quisquis ille fuerit, Petronium nostrum, & initio facto a corruptis studiis, libidinem exoletorum, & virginum, libertorum & humiliorum sordidas & fatuas lautitias, & reliqua flagitia numquam satis laudando ingenio & arte commemoravit. Claudium ergo, & potentium sub eo Libertorum crimina & scelera materiem praecipuam sibi summissee plane mihi persuadeo. Neque temere in hanc sententiam me descendisse patebit, si quis vitam Claudii a Suetonio conscriptam, si Tacitum, Dionem & Senecam, qui acta hujus monstri, & hominis, quem incho-

inchoaverat, non perfecerat natura, prodiderunt, diligenter perlustrare voluerit. Sed praecipue cum Petronio nostro lepidissimus ille Senecae ludus de morte Claudii comparatus manifeste evincet, plurima in Trimalchione Petronii deprehendi Claudio convenientissima. Senex, ut revera erat, Petronio; Senecae caput assidue movens & dextrum pedem trahens, inducitur. Mercurium ejus ingenio delectatum Seneca; Petronius a Mercurio in Tribunal raptum, & ejus Dei vigilantia & beneficio ad summas opes pervenisse fingit. Mathematicos de ejus exitu quotidie conjectasse Philosophus ait, quos illum maxime curantem, & artis vanae ostentatione ridiculum exhibet Satyricus: Philologiae & literarum interiorum inepte & intempestive studiosum uterque ridet. Incomptos & rusticos mores, incontinentiam alvi, & sonitum emissum ea parte, qua facilius loquebatur, lepide ab utroque notata deprehendimus, & plura, quae ad ipsa Petronii verba animadvertenda notavimus, inter se similia ita congruunt, ut ovum ovo non melius respondeat. Neque movere debet quemquam, quod Libertum faciat Trimalchionem, & ita, ut supra diximus, cum de Nerone disputaremus, minus recte hanc personam ipsi imponere videatur Petronius; cum revera libertorum suorum non libertus modo, sed servus fuerit Claudius, ad quorum nutum & arbitrium se componere cogeatur. Nihil quoque prohibet in Trimalchione (qui ex scriptoris mente plures, quam unius, personas sustinet,) libertorum quasi principe, & reliquis ejus collibertis succosis, ut ait noster, & pecuniosis, potentium aliorum imaginem referri; & Callistum, Posidem, Pallantem, Narcissum & alios, quos Suetonius cap. xxviii. Seneca, Tacitus, & Dion passim memorant, intelligi: hi enim omnes ad tantas opes & potentiam pervenerant, ut latifundiis, praetoriis, insulis, supellectile, auro, argento & caetero apparatu regias aequarent divitias. Ita Plinius lib. xxxiii. 10. narrat, se multos sub Claudii principatu, & tres praecipue Pallantem, Callistum & Narcissum ipso Crasso opulentiores, rerum potiri cognovisse; capite sequenti ait Drusillum Rotundum, servum Claudii, & dispensatorem Hispaniae citerioris, quingenariam lancem, & alia inauditae lautitiae instrumenta possedisse. Lib. xxxvi. cap. 7. Callistum ex onyche columnis triginta caenationem ornatam habuisse, & lib. xxxv. in fine, *ex venalitiis gregibus quosdam potiri rerum, & Praetoria ornamenta decreta libertis Caesaris se vidisse, & tantum non cum laureatis fascibus remitti illo, unde cretatis pedibus advenissent*, indignatur. Quae eleganter illustrant illa, quae noster cap. xxix. de Trimalchionis adventu in urbem inter venalitios, & cap. xxx. de fascibus in postibus fixis narrat. Sed his in clariore luce collocandis integer libellus, non Praefatio, esset impendendus. Neque quod Trimalchio non videatur ipsius Caesaris libertus, sed cujusdam Pompeji, ut ad cap. xxx. ostendimus, fuisse, haec infirmari puto. nam cum Satyricis scriptoribus jussit, fictis pro arbitrio personis uti, si modo illa, quae illis adfingunt, ex notis vulgo intelligi possint; credibile est nostrum, ne sibi praesens periculum, sub tam infirmo & non sui arbitrii, Imperatore, apud quem omnia liberti poterant, crearet; studiose id egisse, ne nominatim Caesaris libertos tangeret, ut contra Petronium illum Taciti fecisse ostendimus; sed tutius putasse, si alterius potentis hominis libertum in scenam produceret, sub cujus imagine omnis libertorum grex conspiceretur. Praecipue cum eodem illo tempore etiam praeter Caesaris libertos, alii nobiles essent opibus & luxuria, qui ad honores & potentiam evecti, sed Caesaris libertis adoptarent, ut de

Marcelli

P R A E F A T I O.

Marcelli AEsernini liberto ait Plinius lib. xii. cap. i. Quidquid sit, licet haec omnia, quae adseveramus, tam manifeste demonstrari nequeant, ut nihil, quod opponi posset, superfit, sedet ramen mihi, non infra Claudii tempora hoc opus esse demittendum, quae praeter alia, his flagitiis insignia fuere. Nam quid Torrentium quoque moverit, exputare non possum, qui ad Horat. lib. ii. od. 12. Martiale juniorem statuere Petronium videtur. Si illa pars hujus libri superesset, qua *Albuciam*, quam *Petronianam* vocat Fulgentius in praefatione Mythologici, traducit, dijudicare liceret, an eadem esset, atque *Albucilla* illa Taciti, lib. vi. annal. cap. 47. *multorum amoribus famosa*, quae sub Tiberii extrema tempora floruit, insignis libidine & infamia mulier. Sed de hac nihil adfirmo, cum eodem jure rejici, quaecumque adducerentur, possent, quo adfirmari. Subiit quoque aliquando animum meum suspicio, Petronium Arbitrum illum frustra fortasse tam anxie quaeri; cum inter omnes Petronios, nullus hoc cognomine insignitus reperitur; & dubitavi aliquoties, an non ipsius libelli hujus Satyrici titulus fuisset *Petronius Arbitrator*, eodem modo ut *Apicius* inscribuntur illi libri de re culinaria, quos nullus umquam Apiciorum conscripsit, ut *Cato* libellus ille distichorum, quae a nullo Catone relicta fuerunt; & quae id genus plura. Quos indices ideo quidam solebant imponere suis libris, quod ejus artis aut disciplinae praecepta traderent, qua viri illi celebres fuerant, quia vero ille Petronius, Tacito memoratus, non gentilitium aut hereditarium, sed ex studio & arte illa, qua in lautitiis & elegantissimis disponendis eminebat, cognomen illud *Arbitri* esset consecutus, quicumque fuit auctor huic libro, ejus nomen proscripsisse potuit; sed huic conjecturae nimium tribuere nolo. De titulo vero *Satyrici*, qui vulgo nomini Petronii subjicitur, leviter quoque dissident Eruditi. Casaubonus de *Satyrica* Poesi lib. ii. cap. iv. *Satyricum* dictum contendit, ut *commentarius*, & similia, pro *Satyrico* libello; nos vero secuti sumus illorum sententiam, qui non uno volumine contractum, sed in plura hoc opus digestum credunt, & *Satyricon*, ex Graeco *Σατυρικόν* inscribunt, quemadmodum & Ovidii *metamorphoseon* libros, & alios eadem ratione fuisse insignitos docuit Nicolaus Heinsius, qui solemnem hanc, ad exemplum Graecorum, multis scriptoribus consuetudinem probat. Alterum, de quo tecum, Lector amice, agendum erat, est, ut de variis hujus operis editionibus, & virorum doctorum notis & commentariis (quorum struicibus hunc libellum obrutum pronuntiavit jam olim maximus Gronovius lib. i. Observ. cap. 23) pauca quaedam commentemur, & simul quid nostrae operae Petronio exornando accesserit. Codices mss. hic longo ordine recensere non licet, cum rarissimi illi à renatis literis fuerint, & pauci a viris doctis, ut videmus, in consilium adhibiti. Praeter eos autem, qui ab editoribus laudantur, video Britannicum codicem Palmerio in spicilegio. Tom. iv. Thesaur. Crit. pag. 693 memorari, qualis autem ille, vel cujus fuerit, ignoro. Editionum quoque priscarum non omnium copiam consequi potuimus, ut quid audax correctorum natio in hoc scriptore sibi permiserit, indagare penitus liceret. Prima omnium, quam adhibuimus, est Veneta, per Bernardinum Venetum de Vitalibus anno MCCCCXCIX. excusa, quae simul cum Dionis Chrysostomi Oratione de Ilio non capto, ex Francisci Filelfi versione prodiit. Infinitae in ea lacunae, & majori parte defectum Fragmentum potius, quam liber exhibetur; quaedam tamen loca sincerius praefert, quam secutae deinde editiones. An huic proxima sit Mediolanensis, cujus nota quaedam

dam Goldasti prolegomenis pag. 259. subjecta meminit, adfirmare non audeo, cum nusquam alias eam laudatam audiverim, vel ipse viderim. Sed anno proximo M. D. Lipsiae per Jacobum Thanner Herbipolensem, curante Hermanno Buschio Monasteriensis, Poeta & oratore, ut notat Reines. ad Petron. cap. 78. iteratam editionem idem Goldastus & alii adseverant, sed qua nos quoque carere coacti fuimus. Excepit hanc Parisiensis, anno MDXX. à Reginaldo Chalderio curata, quam ad unicu- cum exemplar, sive Mediolanense illud, ut conjicit quisquis ille sit, sive, ut ego puto, manu exaratum codicem, expressam subjecta calci adnotatio Typographi fate- tur; & hanc Sambucus in Praefatione sua respexisse existimo, quamvis non recte prin- cipem editionem credidisse videatur, in qua opinione fuit, forte quoque Sambu- cum ducem sequens, Vossius lib. VII. Art. Grammat. cap. 62. hanc Tornaesius quoque ad suam exornandam adhibuisse se scribit, nobis vero ea felicitas minime ad- fuit: non puto vero has multum inter se dissimiles, aut unam alia locupletio- rem; sed primum, qui nova quaedam lacero huic scripto fragmenta adjecit, fuisse credo Sambucum, cujus meritis plurimum debet respublica literaria, qui integriorem co- dicem nactus Typis Plantinianis emisit, anno MDLXV. Draudius vero in biblio- theca Classica, anno MDLXXIV. Commelinianis typis, ex Bibliotheca Theodori Pulmanni prodisse adfirmat, quam nos quoque editionem numquam vidimus. Sed certius constat Joannem Tornaesium eruditissimum Typographum Lugdunensem Petronium edidisse anno MDLXXV. duobus codicibus instructum, quos à vi- ris, quorum tamen nomina nobis invidit, doctissimis accepit, & qui adjutus fuit opera Eruditissimi viri Dionysii Lebei-Barillii, Juris consulti celeberrimi, & Regii postea Mediomatricum praefidis, cujus vitam & merita Boissardus posteris prodidit tom. II. Iconum Viror. Illustr. pag. 41. & cui Tornaesius editionem hanc inscri- psit: dubito vero an non unus ex codicibus, quem adhibuisse scribit, fuerit viri Cla- rissimi Erii Memmii, Senatoris Regii, (quem Emmium in editionibus posterioribus dici video, & anno 1563. conjecturas conscripsisse in margine Lotichianae adnotari) ex quo se quaedam descripsisse profitetur Lebei Praeceptor Dionysius Lambinus ad Horatii Epod. v. cujus commentarii ante Tornaesii editionem jam ter quaterve excusi fuerunt. Horum curae successisse videtur labor viri Illustrissimi Jani Doussae, Hollandicae nobilitatis luminis & ornamenti singularis, qui à persona sua non alie- num, aut indignum fastigio suo putavit, doctissima pro Petronii Satyrico praecida- nea publicare, quae tamen hodie, si à quoquam scriberentur, nec rigidorum cen- sorum notas, nec Gorallorum ferulas & convicia effugerent, per hos enim non li- cet hodie unicuique pro arbitrio suo commentarios scribere, & libertate, quae in republica literaria summa esse deberet, frui. Quo tamen anno prodierint vix defi- nire audeo, cum in Lippenii bibliotheca jam Antverpiae Anno MDLXXXIII. ex- iisse dicantur, ego vero nullam antiquiorem editionem viderim illa, quae Lugdu- ni typis Paetsianis Anno MDLXXXV. excusa fuerit, sed postea repetita fuit. Doussianam sequitur Patissoniana, nitidissima sane & emendatior omnibus, quae eam antecesserunt, nisi & illa antiquior sit. De quo ut dubitem facit partim annus, praef- ationi Patissonii ad Pithoeum in Doussae & Erhardi editionibus additus MDLXXV. partim quod haec Pithoei cura & notis ornata, nova quaedam augmenta exhibeat, (ex codice, ut videtur Pithoei, qui plenior se habuisse testatur lib. I. Lection. sub- seciv. cap. 2.) quae & Doussa exhibuit: mea tamen, quam habeo, Patissonii edi-

tio

tio annum praefert MDLXXXVII. quem & Joh. Tilebomenus in judicio suo de Traguriensi Fragmento exhibet: adjectae & huic notae Christophori Richardi, quas Parisiis jam anno MDLXXV. prodidisse Lippenius idem adfirmat. Manum deinde Petronio admovit Joannes Wouwerius Hamburgensis, cujus prima editio, ut puto, Lugduni Batavorum anno MDXCV. Typis Raphelengianis prodit, quem praeferrunt Scaligero inscripta dedicatio, & praefatio in variorum observationes à se digestas; Index tamen annum MDXCVI. exhibet. Secuta hanc est Parisiensis anni MDCI. cui Christophorus Beys Typographus praefationem praemisit, & deinde altera Raphelengiana anno MDCIII. successit: cum tot jam certatim viri, laude doctrinae insignes symbolas ad Petronium contulissent, vir doctissimus, qui sibi Georgii Erhardi nomen imposuit, illas in unum volumen contractas exhibuit anno, MDCX. urbis quoque Francofurti nomine ex medii aevi monumentis renovato: Helenopolim enim vocari jussit. Quis vero hic Erhardus sit, non satis constat, licet fictum sibi induisse nomen, quisquis fuerit, omnes viri docti fateantur. Latere hic Michaelem Casparem Lundorpium Francofurtensem, communis fama fuit, cujus nomen quoque Lotichii editio *ὁμολογούμεναις*, ejecto Georgii Erhardi, proscripsit, & nota Testimoniis in Lundorpianis omissis adjecta pag. hujus editionis, 279 Lundorpio adferit, & iteratae editioni jam illum se parasse adfirmat, sed pag. 280. Goldasto tribuit dissertationem de scriptis Petronii, quae sub Lundorpii nomine exierat. Sed quicumque ille fuerit obscurus homo, non videtur harum notarum parens, sed curator & editor fuisse, & vero simile est, Goldastum, nescio quo puerili metu, ne censores & melanchlaenos in se irritaret, mutato nomine inscriptas notas Lundorpio edendas commendasse; nam praeterquam, quod fama id diu distulerit inter eruditos, ipsae satis notae probant, quae nisi à viro & juris, & Historiae, praesertim medii aevi & posteriorum temporum, peritissimo proficisci non potuerunt. Hanc autem Goldasti praecipuam fuisse gloriam & eruditionis summam, nemo qui umquam ejus scripta attigit, diffiteri poterit: ipsae etiam notae non obscura praebent indicia, cum passim Goldastus in illis laudetur, ejus emendationes proferantur, & de suo jure commentari inducatur, & praesertim ubi talia adducuntur, quae sibi conscius erat Lundorpius, vel quisquis fuit, ex suo penu non esse prompta: vide pag. 5. 6. 21. 22. 27. 30. 44. 59. 271. & 416. & passim. Praeterea in notis suis auctores medii aevi, eruditissimis etiam viris, nedum Lundorpio ignotissimos, quos Vir ille maximus, excussis ubique bibliothecis, habebat paratissimos, citat, ut fere in aliis Goldasti scriptis idem observare licet. Juris peritissimum se quoque ubique probat, vide pag. 5. 6. 78 & alibi, cujus studio an Ludimagister illè Francofurtensis adeo attenderit, vehementer dubito: praeterea has notas à Goldasto profectas, licet non acceperint ultimam manum, credibile facit immensus labor, quem huic scriptori impendit: ex omnibus enim fere, quos legerat, libris collectanea locorum communium ad Petronii Arbitri Satyricum, ceu generis humani vel mundi speculum, ut vocat, instituit & concinnavit, ut memoriae ejus inservirent; quae collectanea hodie in bibliotheca publica civitatis celeberrimae Bremensis servantur, & in qua ante viginti & unum annos ingentis molis duo volumina, manu Goldasti conscripta non sine horrore, & laboris incredibilis admiratione tractavi. Sed cum non pateretur tunc temporis ratio, diligentius ea excutere, hoc nuper nobis officium praestitit, vir humanissimus Godefridus Jungstius, cui Bibliothecae istius cura mandata est,

& pa-

& paginas aliquot, ex immenso isto opere descriptas transmissit, quae ad singulas fere Petronii voces, quae quidem merentur animadverti, observationes plurimas, undique decerptas continent; unde colligo, Goldastum ex rudi hac silva, materiem quandam, sibi tunc paratissimam visam, legisse, & sub Erhardi nomine edendam amico commisisse, quae enim in editis leguntur, in adversariis istis pleraque fere exhibentur, & praeter ea infinita plura. Hanc editionem postea Frellonus Lugduni MDCXVIII. Schouwetterus, Schleichius & alii repetiverunt, & adhuc inter plenissimas & usui quotidiano accommodatissimas prima habita fuit. Novam deinde Gallis suis editionem dedit Joannes Bourdelotius, quam ipsam cum numquam viderim, neque, quidquid operae & laboris infumserim, consequi potuerim, quo primum anno prodierit, non nisi ex Lippenii bibliotheca mihi constat, qui MDCXVIII. ipsi assignat: repetita quidem postea in Belgio per Rutgerum quemdam Hermannidem fuit, anno 1663. ex qua nos, notas in nostram editionem transcribi curavimus. Sed merito dubitamus, an bona fide Bourdelotii editionem expresse: cum & in notis, quas tamen ipse Bourdelotius confecisse credendus est, interpolatoris manus recenscat quasdam Bourdelotianae editionis lectiones, ut ad cap. 24. verba *contubernali meo melius*. cap. 29. *pica varia*. cap. 81. *Quid ille altera* cap. 126. *arena aliquas* 129. *Circe Polyeno* & passim. sed neque ipsas notas integras ex Parisiensi editione esse translatas suspicionem mihi fecit Freinshemius ad Curt. lib. 111. cap. 6. qui ex illis quaedam profert, quae in Amstelaedamensi editione nusquam comparent, ut notavi ad Petron. cap. 132. raram vero primam editionem esse oportet, cum ipsi Parisienses, qui anno 1677. Bourdelotii notas denuo recudi curarunt, Baravam expresse: etiam a Rutgero interpolatam, nisi quod praefixerint praefationem Michaelis Hadrianidae, ne monito quidem lectore, unde sumserint, aut Hadrianidae minima mentione facta; quod fraudi operis nostris fuit, qui eam, tamquam Bourdelotii praefationem exhibent inter Praefationes pag. 301. cujus levioris commissi gratiam non rigidum nimis censorem facturum facile confido. Annus deinde MDCXXIX. multiplici novarum editionum proventu fertilis magis, quam felix fuit. Genevae enim Theodorus aliquis de Juges, collegit fere omnes notas, quas Erhardus in unum volumen conjecerat, & singulis capitibus, in quae an primus digesserit Petronium nescio, attribuit: de se vero nihil addidit. Et utinam tam modeste de se sensisset eodem anno magnae & inutilis, dimidiam certe partem, molis libro seculum onerans, Jo. Petrus Lotichius medicinae doctor, & in Academia Rintelana Professor, qui à Goldasto persuasus, ut ad lectionem veterum medicorum se adplicaret, ejus studii specimen in infano hoc labore edere voluit, & ex Calepino, Cornu copiae, Textoris officina, & nescio quibus Gorallianis instrumentis & promptuariis, hoc monstruosum & horrendum commentum peperit, ut ipse Goldastus ad Hofmannum anno 1631. perscripsit; quae epistola legitur in mantissa secunda, adjecta Richterianis pagina 555. Alteram vero voluminis partem meliori mente administravit: exhibuit enim quasdam Joannis Alexandri Brassicani, Errici Emmii (sive Memmii) Alphonfi Delbeni, & Weytsii notas, quas tamen unde acceperit, ne verbo quidem monuit; nisi quod Brassicani scholia Guilhelum Canterum olim habuisse, qui Grutero edenda commisit, narret, post cujus mortem ab heredibus emta Johannes Bergens cum Lotichio communicavit; docuit etiam Hadriani Junii sub nomine editas emendationes, esse Joannis Aurati, ex testimonio Bongarsii: certe Junii non videntur, cu-

jus conjecturas, jam diu ante Sambuco Pulmannus transmiserat. Addit vero esse quosdam, qui ad AEmarum Ranconetum, alios, qui ad Theodorum Bezam Vese-
 lium, eo tempore Lausannae linguam graecam docentem, referre malint, eo maxi-
 me argumento, quia Henricus Stephanus in praefatione suarum emendationum, quae
 fere eadem sunt, ab amico quodam suo, qui se nominari non patitur, se eas acce-
 pisse profitetur: quod si verum sit, prudenter ille Beza, gnarus consortium suorum
 ingenii & morum, fecit; numquam enim dignum censuissent ea statione, quam po-
 stea tanta cum laude obtinuit, & sola haec Petronio opera impensa, omnia ejus in ec-
 clesiam merita obscurasset. Certe, si hodie idem quis ex gravi illo Theologorum
 ordine tentaret, (adeo sunt integra & sincera tempora) omnem spem Provinciae Ec-
 clesiasticae ut abjiceret, suaderem. Et tamen haec humanitatis studia, & auctorum ve-
 terum familiaritas ita Bezam supra commune Theologorum vulgus extulerunt, ut
 nomen & famam amplissimam consecutus, unus nobis millium instar habeatur, & nul-
 lius umquam Theologi in sacras scripturas commentarii nobis tam impense placuerint.
 Leguntur & in Lotichii editione Casparis Schioppi Sirenes, sed quae revera non dulce
 canunt, nec delicias, sed meras glandes exhibent, quae praeter socios Ulixidis neminem
 attrahere possent: nudae enim Phrasae cum Germanica versione, quasi pueris ediscen-
 dae essent datae, connectuntur. Ipsi autem Lotichii notas, & excursus Medico-
 Philosophicos, metu fastidii & nauseae, ne quidem attingere ausi fuimus, sed has
 dapes aliis libentes reliquimus. Idem praeterea annus in scenam literariam produ-
 xit virum, ex parte orbis raro literatorum Virorum proventu celebri, Illustrem,
 & antiqua generis prosapia, & literarum quoque studiis eminentem D. Josephum
 Antonium Gonsalium de Salas, qui perpetuo & uberi commentario Petronium illu-
 strare adgressus fuit; nec infelicitur, si modicum librum maluisset, quam grandem
 extrudere, consulisset gloriae suae: nunc cum saepe intermisceat vulgaria nimis,
 & ante jam Viris Doctis animadversa, ab aliquibus inclementer exceptus, & fastum
 Hispanicum, nimiam fiduciam, & plagii crimen sibi intentari, audire coactus
 fuit. Vide Barthium ad Statii III. Theb. 661. & Gronov. Observation. IV. cap.
 13. Gonsalium autem multa, & ipsam illam confidentiam, a Schioppio, cui forte
 operam dedit, hausisse suspicor: cum eo certe contulisse se fatetur in notis ad cap.
 XVII. & hinc forte symbola critica ipsi edenda commisit idem Schioppius, quae
 editioni isti adjiciuntur. Unde vero Vir diligentissimus Fabricius in nova bibliothecae
 Latinae editione acceperit, Gonsalii commentarium Lotichianae editioni sub-
 junctum, & deinde Gonsalii commenta anno 1643 prodiisse, me nescire fateor;
 fefellisse virum eruditum puto, quod Lotichii & Gonsalii editiones eodem anno,
 in eadem urbe, ex eadem officina Wolfgangi Hofmanni prodierint; forma autem
 & modus libri diversa prohibent, ne uno umquam volumine comprehendi possint,
 si quam vero Gonsalii vidit anno 1643 inscriptam, Typographis, aliquando indi-
 ces, novos veteribus editionibus praefigentibus, adscribendum opinor. Anno deinde
 MDCLIV. in hac urbe novam editionem adornavit Simon Abbes Gabbema, sed qua
 facile careremus, nihil enim novi aut bonae frugis continet; praeter has vero nullas vidi.
 Ad hoc usque tempus nulla nova accessione tot iteratae editiones se commendabant,
 sed circa annum 1662 Marinus Statileus Traguriensis, in Bibliotheca Nicolai Cippi-
 ci, amici sui, invenit codicem manu scriptum, in quo una cum Horatii carminibus
 erant, etiam Petronii quaedam; qui re cum Joanne Rhodio communicata, partem
 illam

illam, quae caenam Trimalchionis exhibebat, in Italiam misit, quae Patavii anno 1664. fuit excusa, quam editionem ad nos Vir Illustris, & non solum eruditione, sed officiis erga omnes literatos per totum terrarum orbem celeberrimus, Antonius Magliabechus transmisit. Hoc fragmentum cum publicatum esset, magnas statim in republica literaria turbas concitavit, & eruditos in partes discedere coegit. Cum enim Patavinae editionis exemplaria Parisios essent perlata, Hadrianus Valesius & Joh. Christophorus Wagenseilius anno 1666 fragmento illi controversiam moverunt, & dissertationibus suis conati sunt ostendere, illud suspectum, imo spurium & supposititium omnibus habendum. Sed acriter se opposuit, & Petronio verum & genuinum foetum asseruit Marinus Statileus, qui edita responsione ad Valesii & Wagenseilii dissertationes, & Apologia pro Fragmento Petronii, egregie impetus hos retudit: Ferebat autem fama, haec non ab ipso Statileo proficisci, sed ab eruditissimo viro Stephano Gradio, Vaticanae bibliothecae praefecto; quod verosimile facit testimonium Viri clarissimi Justi Ryckii, qui, dum Romae esset, familiariter eo usus fuit, & qui ad Taciti lib. xv. Annal. cap. 19 hos libellos ipsi adtribuit, ut jam ante cum fecerat Samuel Tennulius ad Front. lib. iv. cap. vii. §. 31. Ardente vero hac lite, quae inspecto a viris peritissimis ipso codice, unde descriptum hoc fragmentum fuerat, facile potuisset sedari, autoritate Antonii Priuli Delmatiae praefidis, & Antonii Grimani Veneti apud Pontificem legati, Statileus exoratus, ipsum manu exaratum exemplar Romam transmittit, quod nova recensione instituta a Joanne Lucio Delmata, viro nobilissimo & eruditissimo (qui de patria sua egregie meritis, edita Delmatia Illustrata Typis Blauianis Amstel. anno 1666 nomen inter literatos insigne meruit) iterum recuditur anno 1668 & 1669, tanta cum religione, ut omnes manuscripti apices redderentur. Quod exemplar Joannes Blaeuius eadem cura anno MDC LXX. suis typis expressit. Dum haec in Italia & Gallia gererentur, Patavina editio a Nicolao Heinsio ad Joannem Schefferum erat missa, qui Upsaliae anno 1665 fragmentum edit, & notis quibusdam illustrat, quibus postea spicilegium adjecit, quod lectionibus ejus Academicis fuit adjectum. Thomas quoque Reinesius, omnium Germanorum sui temporis in literis princeps, Schefferianis notis adjecta sua dissertatione & Scholiis, Lipsiae anno 1666, & deinde Christ. Arnoldus Norimbergae 1667 additis variis eruditorum judiciis, protulerunt. quae omnia huic nostrae editioni adjuncta, plenius temporis illius acta edocere poterunt. Sed, antequam ad reliqua pergam, officium viri humanissimi Justi Fontanini, qui tanta cum laude hodie Romae studia nostra illustrat, & editis aliquot insignibus libris nomen sibi trans Alpes egregium paravit, memorare fas est, qui monitus ab Illustri Magliabecho, me parare novam Petronii editionem amplissime ad me acta illius temporis perscripsit, & simul duas Hieronymi Aleandri Epistolas, ad Petronii quaedam loca observationes doctissimas continentes, transmisit. quas hac eadem opera cum erudito orbe communicare decreveramus, nisi casus quidam intercessisset molestus. Cum enim ante duos fere annos, hac literae ad me perlatae essent, obiter lectas in scrinio quodam reposui, inde eas ubi tempus esset, prompturus, nunc autem saepius excussio scrinio, numquam eas reperire potui, ita ut forte in alia bibliothecae meae parte lateant, (quamvis nullum angulum, quem non diligenter lustraverim, reliquerim) postea, ut spero, sponte se mihi oblaturae. hoc monere visum fuit, ne Vir ille Amicissimus me indigna illa monumenta, quae publicentur, censere credat. De ipso vero hoc Traguriano Fragmento

P R A E F A T I O.

to, post tot dissertationes agere supervacuum, cum hodie, lite illa dijudicata, nemo superfit, qui de ejus veritate dubitet, & communibus Eruditorum suffragiis pro Petronii legitima prole sit agnitum. Praesertim vero in hanc sententiam impulit Viros doctos ipse codex inspectus, qui cum omnes notas, quae suspicionem eximere possint, referat, diu Romae omnibus expositus fuit; sed ad Statileum postea rediisse discimus, quod Carolus Sponius anno 1675. iter in Graeciam instituens, & Tragurii ad ipsum Statileum invisens, accuratius codicem perlustraverit, & ejus molem, formam & quaecumque continet, diligenter in Itinerarii sui parte I. pag. 73. descripserit. in eo vero Patavinos errasse addit, quod Horatii carmina eodem volumine comprehendi adfirmant, cum Tibulli, Catulli & Propertii sint, & pagina 179 ejus codicis adscriptus sit annus 1423 & dies 20 Novemb. quo exaratus fuit. Hic codex deinde a Laurentio Statileo, forte Marini filio, in Italiam reductus fuit, ut ex Mabilioni Itinere Italico tom. 1. pag. 202 constat, ubi narrat se, postquam Mutina discesserat, literis a Statileo certiores factum, penes se esse illum codicem, quem tamen postea in Bibliothecam Regiam Parisios delatum accepimus. Flagrante hac controversia idem Blaeuius anno 1669 integrum, quatenus nobis nimirum superest, Petronium ediderat, & antea editis hoc quoque fragmentum suo loco inferuerat. Splendida & accurata satis haec editio, sed quam nescio cur Michaeli cuidam Hadrianidae curandam commiserit, quem ego hominem, quis qualisve fuerit, minime novi, sed stultitia & ineptiis insignem fuisse ex notis ejus facile perspexi. quare ex illis pauca admodum excerpimus, & praecipue ea, ubi ex nescio quo Anonymo & Doussae annotationibus manuscriptis quaedam profert. Reliqua fere negleximus, quia sermonem contortum & pravum vix assequi potuimus. Laudat ille saepe editionem Gabbemaie posteriorem, & ex ejus notis quaedam profert, quae nusquam in Gabbemaiana priore deprehendi, quare suspicor illam alteram editionem exitum non habuisse. Praefationem quoque hujus Hadrianidae, ex centonibus & pannis undique confutam, aberrantes, ut jam monui, operae sub Bourdelotii nomine excuderunt, quia editioni Parisiensi novissimae praefixa legebatur. Ultimus, qui ante nos, aliquid in Petronium contulit, est Joannes Boschius, aequae mihi, atque Hadrianides ignotus, qui minimae formae Petronium Amstel. 1677 cum paucis notis, quas omnes fere familiari sermone a Nicolao Heinsio exceperat, edidit. Quae editio his annis 111. volum. adjectis Reinesii & Schefferi notis repetita, sed mendis typographicis mirifice contaminata. Ab eo tempore, nihil amplius a Viris doctis in Petronio exornando laboratum: sufficere enim videbantur, tot numero editiones, & tam immensa notarum & commentariorum moles. Statuerat tamen, ultimis vitae suae temporibus, Petronium, & praecipue Tragurianum hoc fragmentum, illustrare Vir ingentibus in rempubl. literariam meritis insignis Nicolaus Heinsius, sed morte praeventus cum fuisset, Vir Ampliss. Guilielmus Goefius, affinis sui scedas dum excutit, & in ordinem ejus adnotata digerit, ipse quaedam adlinit, quae ne ederet, fato quoque occupatur. Quae omnia Viri Amplissimi Caroli Crucii, Fratris carissimi, beneficio accepta in hanc quoque editionem congeffi. Agnoscere etiam Viri Amplissimi Cuperi prolixam in me & literas voluntatem par est, qui suum codicem, cui olim Petronii lectioni intentus, quaedam non vulgaria adscripserat, mihi transmisit, & jus fecit, pro arbitrio inde excerpenti; qua libertate usus, ejus notas quasdam reliquis adjeci; quas tamen post Fragmentum Tragurianum jam excusum, (eo enim demum tempore

pore copia earum nobis facta est) videbis. Celeberrimi etiam viri, Theod. Janſſ. ab Alme-loveen & Franciscus Heſſelius, editionis Douſianae quique unum exemplar conceſſit, cujus margini quaedam ignota mihi manu erant adſcripta, quae pleraque cum publico communicavi. Heſſelii codicem olim Petri Junii Hadriani F. fuiſſe ejus manus teſtatur, ſed an ab ipſo, an patre ejus, vel alio quocumque ſint proſectae notulae, dijudicare non potui. Cum vero omnes Viri Docti deſperarent amplius quidquam ex Petronii reliquis erui poſſe; exortus eſt ante viginti fere annos ferox quidam miles Gallus, qui cum nullum fere bonarum literarum uſum haberet, reliquos univerſi Orbis eruditos aequae deſipientes, & tam craſſi palati credidit, ut impune illos, pro deliciis Petro-nianis, inſulſis eſcis appoſitis deciperet. Is eſt Franciſcus Nodotius, qui compoſita lepide fabula, imperitioribus illuſit, quaſi in expugnatione Albae Graecae, a quo-dam Du Pin repertus eſſet integer Petronius, qui omnes vetuſtatis notas prae ſe fer-ret; ſed literis lectu difficillimis exaratus, & ab aliquo deſcriptus, Francofurtum per-latus ad quemdam ſine nomine mercatorem, qui eum in Galliam tranſmiſit ad No-dotium. Plena, mehercle! fraudis, & ſuſpicionis narratio, cum nec ipſe umquam codex ille fuerit, neque quiſquam producat, qui eum viderit; librarii etiam re-ticeatur nomen, qui tranſcripſit, & qui in tractandis codicibus & difficillimis caracte-ribus exprimendis, rara dexteritate in illis terris, ubi vix literarum nomen notum eſt, fuiſſe debuerit, cum in toto illo Petronio tam paucae aberrationes, & corruptae le-ctiones, & nullae lacunae deprehendantur. Verum autem hunc Petronii foetum eſſe, Nodotium perſuadere Academicis, ut appellant, Nemaufenſibus & Arelatenſi-bus potuiſſe, qui hic a Tyronibus noſtris, & diſcipulis ſtatim ſubditus adgnoſcere-tur, & exploderetur, quis non miretur? & omnia ſtudia ſeveriora, in eo regno, quod olim principibus in literis Viris ſe ſupra reliquas orbis partes eſſerebat, ita exoleviſſe non indignetur & doleat. Bonum tamen factum, nullum Gallorum, apud quos adhuc fugam ex Gallia parantes Muſae morantur (illuſtrem Huetium, Poetam inſignem Commirium, & ſimiles intello) ſuffragium ſuum his fraudibus adjeciſſe. Fuiſſe etiam non fatuum, quamvis id Thraſonica jaſtatione perſuadere nobis conetur Nodotius, Pariſiis quemdam Ludimagiſtrum, qui libello edito, barbariem & ſtribliginem ſtili, novo Petronio adſecti, Galliciſmos & ineptae adſectationis pu-tiditatem oſtendere conatus ſit, ex reſponſione Nodotii, quam ſolam vidi, intelli-go. De qua recte judicans celeberrimus Fabricius, poſtquam eruditiffimos alia in par-te orbis viros recenſuiſſet, qui Plani hujus audaciam retuderant, addit, nihil adferri a Nodotio, ad Pſeudo-Petronium ſuum adferendum, ſolidi & firmi. Sed quid opus eſt verbis? inſpiciat mihi quis, non plane in Latinis literis hoſpes, illum Petro-nium, & aures ſuas veterum lectione imbutas rudi huic ſtridori accommo-det, ſi non ad prima verba exhorreſcant, ego me ſtupidiffimum libens profitebor. In ipſo ſtatim limine quis non offendar, ubi legerit? *Ita vobis pollicitus ſum, ut pro-miſſis ſtare decreverim; Ad explicandas ſcientias; Ad hilaria colloquia fabulis jucundiori-bus animanda opportune congregatis?* quis haec ferre, quis pati poterit? ſaltem dixiſſet, *ſeveriora colloquia fabulis jucundioribus animanda.* Si enim *hilariora ſunt*, quid quaefo opus ea animare? ſed quis non Gallum in *Tō animare* adgnoſcit? qua voce veteres de-re, quae *anima ſeu vita* inſpiratur, utuntur, numquam eo ſenſu, quo galliciſians no-ſter Petronius. cum ſcriberet vero *congregatis oportune ad ſcientias explicandas*, pio ſcili-cet militi, in mentem veniebant illa, ex vulgata ſua verſione, *ubi duo treſve in meo*

nomine

P R A E F A T I O.

nomine congregati fuerint, & ideo tam impense placuit haec locutio, ut postea iterum repetat. Sed quis illum docuit, *scientias explicare* latine dici, nisi forte similis impostor, qui Etruscarum antiquitatum fragmenta confinxit, & prima statim pagina narrat, *Esarem se docuisse omnes scientias*, quod ut vitiosum, & subditiuae scriptio-
nis notam, recte jam Allatius in animadversionibus capite 1. §. 13. observavit. Sed praeterea, an non se prodit statim Gallus in initio ipso, quod certe multo amplius fingere debuisset, ut recte cum jam vulgatis connecteretur, & inducere hominem cum Declamatoribus simili furore insanientem? Sed quia, scilicet, in Gallia nove-
rat illos proprie *declamatorum* titulo infamari, qui quotidie in templis de rebus sacris ineptos & inconditos clamores effundunt, finxit nobis Vejentonem (qui in toto hoc libello solus vero suo nomine insigniretur, cum aliis ficta nomina imposuerit Pe-
tronus) de *erroribus religionis ingeniose locutum*. (mera iterum peregrinitas, & Chri-
stiani Galli balbuties), & *detexisse*, quo dolofo vaticinandi furore sacerdotes *mysteria* illis, (pro sibi) ignota, *audacter publicant*. quasi eo tempore Romae quotidie ad populum ex
cathedra in templis à sacerdotibus conciones, in quibus *mysteria* populo exponeren-
tur, haberi moris fuisset, ut hodie à Monachis & Sacerdotibus suis fieri videbat No-
dotius. Certe si hoc est *ingeniose loqui*, & mentiri, numquam palmam auferet No-
dotius; sed si singulas paginas excutere esset animus, liber mihi cresceret, neque
tanti esse puto hunc hominem, ut refutatione egeat. Ipse, per te satis ridebis, le-
ctor, ubi videas amantes ex consuetudine ad *ornamentum matutinum amicarum urbanissi-
me assidere*, (quae verba, quaeso, confer cum iis, quae Salmasius, haud paullo do-
ctior Gallus notat ad Pollion. Gallien. cap. 14. ubi docet *urbane* seculo sequiore, idem
notare, quod Gallis *courtoisement*, & simul respice loca nostri Petronii, quibus haec
vox antiqua significatione toties occurrit) videbis praeterea Latrones, ut Parisiis,
marsupiorum exenteratores, queri sermone sordidissimo, *in aestivis temporibus Urbem
sterilem esse, rus esse fortunatius*; & inde ad *castella* amicorum (*chateaux*) qualia in Italia tota
eo tempore nulla erant, abire, & plane Gallico modo excipi, & infinita talia. Jam bar-
barissimi, idiotissimi, & soloecissimi passim se exserunt, nusquam naturalis illa Petronia-
nae orationis pulchritudo. Sed quod omnem fidem impudenti lenoni, qui hanc me-
retricem produxit, eripit, est, quod in codice suo tam difficili lectu caractere, ut
ipse profitetur, exarato, rarissime depravata lectio aliqua occurrat, & cum in Tra-
guriano ad singulos versus haerendum fuerit viris eruditissimis, hic omnia quadrata (ut
ait Petronius) currunt, imo vero ipsas Virorum doctorum, qui ante seculum florue-
runt, conjecturas & emendationes expressas saepe hic est videre. Sed relinquamus
suae stoliditati militem, & ne nimis excrescat praefatio, modum adhibeamus. Mi-
rati tamen vehementer sumus has sordes Nodotianas, ab omnibus viris doctis fasti-
ditas, adhuc placere inficetis quibusdam Germanis potuisse, ut ex Bibliotheca La-
tina Fabricii didicimus, qui Jenae anno 1700 ediderunt Petronium ab omni obscae-
nitate liberatum, cum brevibus notis, excerptis & postumis Jo. Andreae Bosii. Non
licuit hujus editionis exemplar nancisci, ut quid his Catonibus obscaenitatis nomine
accipiat, arbitrari possim. Sed si ita grassari liceat in autores, qui res turpissimas,
non verbis foedis & pudendis (a quibus studiose Petronium abstinuisse supra jam vi-
dimus) sed honesta & gravi oratione exposuerunt, jam cultrum & falcem immit-
tant sanctissimo cuique Scriptori; ipsam nobis sacram Scripturam, vaticinia Prophe-
tarum & Epistolas Pauli contaminent & mutilent, imo vero sibi potius eas partes,
quibus

quibus peccandi est facultas, praecidant. Horum institutum, etsi maxime id velle quosdam saepe audiui, minime nobis se probare potuit, qui, posthabita omni obtretationis invidia, Petronium integrum, & qui nullius libidinis in casto pectore concitare sua culpa stimulum, sed potius detestationem tot flagitiorum possit, exhibere non erubescimus; & cum paedagogicam hanc sanctitatem & supercilium nunquam unius assis fecerimus, recta ibimus, & tractare haec vetustatis veneranda monumenta sacro quodam horrore non desistimus, nec indignos nomine meo & munere, quos Petronio impendi, labores existimabimus. Arrodant & detrectent, suo sibi jure, mores & studiorum nostrorum rationem, quibus fama non ex simili opera, sed ex ficto & composito vultu quaeritur; antesignanos obliquarum detrectationum se praebeant, falso eruditionis titulo sibi placentes, qui cum omnem actatē in puerilibus exercitationibus, & compendiorum angustiis, contriverint, quidquid severiori lege politum adolescentibus proponitur, lacerare, hac vel illa sub specie, atro dente consueverunt. Observant etiam quotidie, & explorant universa vitae meae acta maligni quidam insidiatores, & ita me custodiunt, ut ne inter pocula quidem & geniales mensas liberiores jocos effundere liceat: ut nulli amicorum, nec ipsorum Collegarum conventui intersim, quin adpositum mihi custodem & diligentem exploratorem intelligam; qui dicta & facta omnia in pejorem partem detorqueat & interpretetur. Immo in id conspirasse aliqui videntur, ut omni modo acerbam mihi vitam efficiant. Quid enim molestius cuiquam accidere potest, quam bonorum, jucundorum & sui amantium Virorum consuetudine per alienum scelus privari? si enim nihil aptius vitae, ut recte festivissimus ille & commodissimus conviva, in jocos & seria promptus, Cicero ait, nihil ad bene vivendum accommodatius communitate vitae atque victus, & remissione animorum, quae maxime sermone familiari efficitur; si nihil dulcius convivalibus facetiis & jocis, nihil minus compositum & fictum, quam frons exporrecta, & ad lubentiam & hilaritatem diffusa, quid in honestum hominem crudelius & perfidius machinari possent scelestissimi nebulones, quam sacra illa mensae insigni impietate violare? quam aperti pectoris & candidi congerronis, (qui nulla suspicione, se inter proditores, non amicos versari, captus, se largius aliquando invitat) sermones captari, & postridie detortos in malignum sensum alienis infusurrari auribus, ut tacito murmure & incerto auctore differantur per urbem? Detestabiles & digni, qui furcillis foras, si pedes honestorum consortiis inferre vellent, expellantur, & qui, ut memores compotores, universi generis humani odium mereantur. Sed nefariis illis, improbis, perfidis & malitiosis sive amicis, sive Collegis insidiatoribus latus nudum, ecce, praebeo; feriant suo me jure, & linguae maledicae tela, veneno illita, in me torqueant, non tamen efficient, ut fucis inertibus, qui a praesepibus & praemiis studiorum laboriosos arcere omni ambitione conantur, blandiar, & ignaviae illi, quae omnia studia hodie in praeceps agit, patrocinium praestem. Non deterrebunt minacibus suis & invidiosis sermonibus, quo minus Poëtas, & quicumque ex antiquitate nobis supersunt scriptores, diligenti cura & assiduo labore esse volvendos & tractandos adolescentibus persuadere tentem. Non a recto tramite me deducet quorundam insolentia, & immanitas tanta, ut non modo vocem, sed ne vultum quidem liberum possint ferre cujusquam. Egone a summo Graevio, per vestigia a Principibus Literatorum calcata ductus, patiar, facilitatis sub titulo, & brevioris viae specie adolescentes curae meae creditos, a regia via, & limpidis & perennibus

P R A E F A T I O.

nibus fluviis, ad compendia & coenosas lacunas deduci? Id faciant, per me licet, tales, quibus omnis apparatus & thesaurus eruditionis, in jejunis quibusdam dictatis, per manus a prioribus magistris traditis, constat, & qui, ubi a quotidianis illis pensis, quae quotannis in orbem redeunt, ad alias eruditionis partes se convertere coguntur, turpissime nuditatem suam ostendunt. Qui, ubi necessitas quaedam verba illis Latina pro concione faciendi imponitur, vel ex aliis descriptas orationes, vel pueriles nobis Chrias recitare solent. Qui, veluti annuo vectigali constituto, Professoris titulo beati, cum paucas, in recocta millies crambe repetenda, & ex scripto, a quo oculos dimovere non audent, recitandis tralatitiis quibusdam artis praeceptis, horas perdiderunt, reliquam vitam in otio & ludo consumunt, & ideo nobis sanctiores & castiores videri volunt, quia saepius, ut tempus fallant, (quo etiam dicto nos infamare conantur) muliercularum otiosarum ritu, ad templa ruunt. Nos tamen vitae nostrae, cujus rationem soli Deo, nulli vero, quicumque demum sit, mortalium reddendam censemus, consuetudinem in illorum gratiam minime mutabimus; neque muneris, cujus solos exactores Magistratus, mihi nondum iniquos, sed benevolentissimos, adgnosco, administrationem in meum commodum, & studiorum perniciem umquam convertam. Quae si consilia vis major turbet, quid sit in studiis libenter conquiescere, & non modo inimicorum conatus discutere, sed dubiorum amicorum infideli societate facile carere posse, me recte novisse ostendam. Hanc quoque, quam nunc pro ratione vitae & studiorum meorum instituo, defensionem, non modo hostes, sed minus etiam certos & firmos amicos, culpatores praevideo, & plurimos, lenissimi magistri & decessoris mei Graevii mansuetudinem mihi deesse, ut saepe faciunt, nunc praesertim jactaturos. Cerno enim omnia, quae umquam, etiam applaudentibus & stimulos addentibus multis, publice, sive dixi, sive scripsi, malignis obtreptionibus infamari; & nihil donari sincero, quo in patriae libertatem feror, animo; nihil officio boni civis, in quo numquam reprehendi potui; nihil ardori laudabili, quo studia, quotidie retro labentia, instaurare & renovare contendo. Effugere me non posse video nonnullorum acute aut facete dictorum offensionem, nisi omnem ingenii famam abjiciam, quod si possem, non recusarem; modo numquam vel stulte, vel temere aliquid contra potentes me dixisse aut fecisse, ut mihi conscius sum, rabulis forensibus latrare liceret. Quibus omnibus obtreptatoribus quid respondeam, ne se hoc gladio me jugulasse glorientur, superest satis. Profiteor enim, & praec me fero, laudabilem non modo mihi semper eam animi lenitatem visam, quam in summo Graevio, in meam invidiam magis, quam in ejus laudem, praedicant, sed aemulari quoque me conatum fuisse, si per hostes acerbissimos tam felici mihi esse licuisset. Numquam enim, quod sciam, primus quemquam laceessere fui ausus; aut laceffitus, nebulonum ritu, famam alicujus arrosi. Sed diversa plane fuit summi illius Viri per omnem ejus vitam, & mea fors. Ille ex longinquis regionibus in hanc urbem arcessitus, nullis factionibus immixtus, mira commoditate & obsequio omnes sibi facile conciliabat. Ego in hac urbe natus, Patre, qui difficillimis temporibus, freudentibus & obnitentibus factiosissimis hominibus, Academiae & Ecclesiae admotus, omni genere injuriarum & contumeliarum vexatus, nulla mansuetudine, nulla patientia odium, quod huc veniens experiebatur, vincere potuit: sed tamen qui nullis umquam adversariorum minis aut machinis expugnatus, nulla in concertatione manus victas dare coactus, continuis certaminibus & calumniis atrocissimis exhaustus & fatigatus, ante diem

diem laboriosam vitam finivit; ex cuius bonis praecipuum nihil tuli, nisi odii paterni haereditatem, quod in primis auctum & accensum fuit, ubi acriori me juvenutis calore ferventem, & non ad desidiam, sed impigrum laborem ferri viderent. Si ignavia & socordia obsolescere Burmannianum nomen passus fuisset, si in turba latere placuisset, solo contemptu inimicorum defungi mihi licuisset. Sed simulac protractus in Academicam lucem, non sponte, sed diu multumque a Celeberrimo Graevio, certissimo Patris mei viventis amico, & memoriae ejus studiosissimo, (qui id agi noverat, ut sibi, prae aetate sensim deficienti, non tam gratus Collega adponeretur) persuasus & expugnatus, opinionem multorum, qui me non responsurum Patronorum meorum spei jactaverant, sefelli, statim conviciis, maledictis & libellis famosis adpetitus fui. Omnia, quae publice privatimque a me magna, id unum fateor, pro ingenio meo libertate, sed nulla umquam acerbitate, dicebantur vel scribebantur, malignis sermonibus etiam ab iis, qui se amicos fingeant, carpebantur, & quae in hominem procacis linguae, sacrorum & legum contemptorem, invidia comminisci poterat, vibrabantur, & in similem Ciceroni casum & fraudem (de qua ille cum Pacto suo agit lib. ix. Ep. 16) incidisse me videbam. Ego his omnibus surdas opponere aures, soli muneris administrationi incumbens, cujus nullas umquam partes (insensibilissimos provoco hostes) neglexi, sed summa religione & assiduitate obii, hoc semper intendens, ut quoniam ad eruditionem Graevianae parem adspirare me non posse viderem, industriae saltem & diligentiae laudem reportarem. In domesticis praeterea scholis, & publicis concionibus (fateor hoc quoque lubens) saepe acerbandi illius odii causas praebui, quod non tralatitia instituendi via incedens velificari communi corruptelae vellem, & juvenes per prona & facilia compendia studia sua festinare, docuerim. Semper enim aperte, & sine ulla dissimulatione professus fui arduum & difficile ad doctrinam esse iter, ad quod conficiendum tempore longo sudandum, & labore summo esset connitendum. Decipere incautos adolescentes, & circumforaneis Agyrts esse peiores, qui facilitatem literarum jactant; pecuniam modo discipulorum captare, qui, intra exigui temporis spatium, se ad eruditionem adolescentes perducere posse promittunt. Haec si crimina sunt, habeo socios omnium temporum summos Viros & Literatorum Principes, quos per omnem quoque vitam a ludimagistris & semidoctis esse vexatos, in facili esset ostendere. Solus vero hanc a me culpam gravissimam, quem nunc edo, Petronius deprecabitur. Sed his omnibus accessit implacabilis & dura Theologorum quorundam cohors, qui cum internecino odio Patrem meum persecuti essent, & tandem media aetate excarnificatum confecissent, me dolebant vindicem paterni nominis tam acrem exsurgere. Scilicet optimae indolis adolescentem me praedicassent, si aequo animo passus fuisset, a vilissimo & atro homine impietatis crimen Patri meo impune intentari; si, me vivente & vidente, plebejus aliquis concionator, qui publice dicendi & scribendi licentia ad lacerandos infantes abutitur, insultaret cineribus & ossibus parentis. Non ita degenerem animum gerere me fateor, & si id vitium sit, fateor quoque, me eo carere nolle, sed quamdiu sanguis & vires sufficiant, promitto me meam Patrisque innocentiam contra quoscunque calumniatores propugnaturum; & cum mihi conscius sim, nullam umquam a me profectam esse in aliquem injuriam, tranquillo animo & serena mente, omnia quae in me, meumque nomen torquentur tela, repulsurum, & pietatem in Parentem omnibus aliis officiis, quae me reliquis hominibus obligare possunt, praepositurum. Imo, si irritare pergant, ex

P R A E F A T I O.

aetis & commentariis domesticis, quos diligentissime confecit Parens, omnes odiorum causas & origines, & ingentia sacri illius ordinis flagitia universo orbi, quicumque demum me casus maneat, expositurum polliceor. Neque Patri solum defuncto, si quis manibus est sensus, talem probare me contendam, sed, cujus memoria post paternam mihi prima semper erit, summo quoque Graevio, qui me puerum decennem, Patre orbatum, suscepit, sua manu & lingua formavit, contra inficetos Momos, qui vivo non pepercerunt modo, sed adulati fuerunt, idem officium praestabo. Non impune feret, quisquis ille fuerit Gorallus, qui tanto Viro nihil animi insignem illam lenitatem, qua vivens excellebat, prodesse cupit, qui omnia ejus merita in rempubl. literariam deprimere sacrilego ore conatur; qui nihil illum fere memoria dignum in literis elaborasse, sed libellos quosdam tantum raros, & in his oris non obvios collegisse, & editos dedicationibus ornasse, ut rem inde faceret, non erubescit mentiri, ipse Typographorum mercenarius, & qui omne, unde vivit, minime ingenuae operae acceptum referre potest; qui in Ephemeridibus suis, ea tantum mente, ut quacstum faciat & famae suae fundamenta maximorum virorum ruinis superstruat, confectis, censorium opus in omnes exercet, & doctissimos quosque viros Grammaticorum & Pedantum (venia sit voci) nomine semper appellare consuevit. An hoc quoque ad me minime pertinere, & me quaerere odiorum semina jactabunt invidi? & inde animum meum in convicia promptum & cinctoriam mentem exprobrabunt? an nullius gravioris dicti gratiam mihi facient, qui tandiu hanc impotentiam in Gallulo, qui ad nostrum litus ejectus, & Batava munificentia recreatus, illos, quorum sinu foveatur, quotidie mordet & lacerat, tolerarunt? an patientur sua libertate abuti extraneum, qui paterna disciplina ejurata, ad sectam, quae nulli fere fores opponit, se ideo contulit, ut de sanctissimis religionis capitibus, absurda quaeque & impia impune in vulgus efferret? An me intolerabilis procaciae virum existimare non desistent, si luce meridiana manifestius ostendero, nullum esse alicujus nominis Eruditum, non in Belgio solum, sed in Gallia, Britannia, Germania & ubique fere, quem non ille Theonino dente adroserit, & quocum non manus conferuerit. Si denique demonstravero eundem Gallulum foede, dum viveret, Graevio, & Jano Brouckhusio, Viro Fratris in loco mihi semper dilecto, adulatum, quamprimum animam reddiderint, insanum & stolidum in modum cadavera eorum involasse; & ut amicis familiaribus causam vilis & degeneris hujus odii, in Brouckhusium praesertim, probaret, praetexuisse maledictis titulum ridendum; Quod scilicet Brouckhusius, ultimis vitae temporibus in laudes Doctorum Virorum promior (quod miratur etiam in Bibliotheca selecta, ille omnes carpere solitus Gorallus) Burmannum & Hoogstratanum indignis praeconiis extulerit. O ignavum pecus! aequis oculis aspicere non potes, has judicii Brouckhusiani & voluntatis erga nos amicae testificationes, quae nobis, etsi ipsas laudes pro modestia non agnoscamus, sunt gratissimae, & qui ab uno Brouckhusio, quam a centum Gorallis, praedicari malumus. Sed dolebas te praeteritum, & qui toties ejus favorem frustra captaveras, non ferre poteras iudicio suo frui hominem minime ineptum. Sed faxo, si manes & cineres revellere pergas, scias, quid de te & Parrhasianorum tuorum stoliditate & ferocia Vir ille senserit. Lineas enim jam duxerat, ad quas opusculum elaborasset, si otium & valetudo ipsi contigisset, quo perlecto, summo cum rubore (si modo erubescere possis) vidisses, quam misere & maligne de Poëtis judicaveris. Has schedulas, mihi ante mortem commissas, diligenter

P R A E F A T I O.

ter fervo, neque semper literato orbi invidebo. Interim ne pergas in literis nostris, ad quarum ne principia quidem attigisti, ferocire, & ex lexicis & thesauris confarctatis notis veteres Scriptores conspurcare, monere te placet, cautius Poëtas tractes, & ut jam ineptas & compilatas explicationes praeteream, saltem ab emendandis verbis Auctorum manum contineas, antequam te ludimagistro in disciplinam tradideris, qui syllabarum modum te edoceat: nam hunc edoctus non poteris dubitare, an in Elegiae, quam tu falso Albinovano adscribis, in Maecenatis obitum, versu 41. sit rescribendum

Illum piscos viderunt vada Pelori.

Neque si prosodiam Smetii inspicere tibi catenati in ergastulo tuo labores permisissent, in Severi Aetna vers 280, pro

Unde repente quies, & multo foedere pax sit,
libentius legeres, & *inito foedere.* Neque, si legisles umquam in eclogis Virgilii illum versiculum

Namque canebat uti magnum per inane &c.

tu pro imperio jussisses operas exturbare voculam *ubi* in versu Corneliano 350: nec in ipso textu ignorantiae tuae exemplum signasses, edendo

Sparsa liquore manus sacros uti ventilat ignes.

Non indulgeres quoque incertae admodum conjecturae, ad Albinovani versum 388 corruptissimum, a quo caute manum abstinuit Heinsius, qui nullum dedecus censebat, non omnia sanare se posse ulcera, & *Apulum* urbem Daciae ibi intelligi suspicareris; si modo a Ptolemaeo, quem ipse adducis, *Ἀπυλον* dici, & ideo mediam syllabam producendam esse, si ulla tibi Prosodiae ratio esset, vidisses; sed haec leviora, & Grammaticis, qui circa res minutas insanunt, tu majoribus destitutus Philosophus & Theologus, relinquenda clamabis. Sed quis cogit, quaeso, te sublime illud ingenium ad Grammaticas & Poëticas ineptias demittere? an vero id agis, ut cirratis tuis persuadeas, te magno illi Grotio, & paucis aliis Heroibus, qui in omnium disciplinarum partibus versati miraculo esse meruerunt, comparandum variae eruditionis opibus esse. Sed hi, ingenti literarum flumine inundati, opus illud adgressi, tu ex Lexicis & Thesauris, (quia, ut inter tuos jactas, *haec sacra aliter non constant*) non ex ipsis antiquitatis fontibus, rivos tuos deducis; Tu Poëtas Graecos & Romanos tractas, antiqui temporis, ejusque consuetudinum & rituum plane rudis. Quod ne me temere affirmare credas, nunc breviter, forte alias id planius demonstraturus, ostendam. Ad Albinovani versum 297 frigus Poetae, male saepe a te accepto, objicis, alieno quoque loco disticha posita, vitio furoris Poetici, notas, & vocem *aliquis*, ut bilem scilicet moveres Grammaticis, de Livia vel Antonia exponis. Unde tibi vero tam elegans nota, nisi ex crassissima ignorantia moris Romani? & quia nesciebas quinam hi Drusi *comites* essent, quos tu funus prosequentes fingis; cum vel pueri norint, *Comites* esse cohortem illam amicorum, qui Imperatores in Provinciis comitabantur, & qui nunc, extincto Druso, squallebant, & corpus, in urbem jam ex Germania ferri institutum, piis lacrymis prosequebantur. Hanc *Comitum* appellationem, si operose tibi nunc probarem, te ipso putidior essem. Sed ut discas etiam, quam male leges tuas in explicandis auctoribus, quas ipse in Artis criticae Part. 1. cap. 1. §. 11. sanxisti, observes, relege, quaeso, quae in Parrhasianis tuis pagin. 12. in Virgilio immerito culpas: docuisti enim respiciendam semper in exponendis scriptoribus

P R A E F A T I O.

bus, consuetudinem temporum, quibus scripserunt, & recte quidem. Sed an ergo latere tibi debebat, apud omnes superstitiosae religioni addictas gentes, nihil magis pium & religiosum habitum fuisse, quam interfectorum manibus parentare, & vindictam sanguine hostili, si copia esset, sin minus servorum aliquot, aut vilium capitum peragere. Hoc nulli Tyroni ignotum, & millibus, non ex Poëtis modo, sed Historicis gravissimis exemplis a viris doctis demonstratum, nonne aperte ostendit, hoc quoque titulo *Pium* fuisse Aeneam censendum, qui captivo sanguine, ex persuasionis communis ritu, umbras placat? nihil hic crudele, nihil barbarum commisit Aeneas, nisi & Alexandrum, qui ad tumulum Patris plurimos occidit, nisi ipsum Augustum, qui ad aram D. Julio exstructam trecentos ex dedititiis hostiarum more mactavit, teste Suetonio cap. xv. (sed qui modum in numero excessit, & crudelius agere visus, quia dedititios, quibus parcere moris erat, occidit) nisi infinitos, qui ita manibus litarunt, eadem sub causa obruere velis: rectius ergo ipsam superstitionem, & crudelia illa sacra, Romanis ab antiquioribus tradita, exemplo Tertulliani lib. de Spectacul. cap. 12. quam Poëtam, qui decorum optime servat, & nihil Romanis inusitatum poemati suo inseruit, acerbo tuo calamo notasses. An ignorare tantum Theologum decebat, ideo praecipue Christum & Apostolos tanto studio vindictae cupiditatem, qua nulla blandior animi adfectio, & quae gentilibus non modo alti animi argumentum, sed praecipuae pietatis opus videbatur, ex hominum mentibus eradicare, & persuasionem hanc, quae totum orbem pervaserat, delere ex pectoribus mortalium conatos fuisse? praeterea an Romanis hoc tam triste & saevum videri poterat, qui omnibus Triumphis innumeram captivorum turbam, & ipsos Reges & Duces victos, postquam traducti per ora populi fuerant, trucidari, & ut victimas immolari, summa cum alacritate & gaudio spectare consueverat? Nonne pudor est, haec, pueris etiam notissima, tanto censori Poëtarum ignorari? Sed quod omnibus probabit, te nihil curare ipsas, quas dixisti leges, eodem illo loco artis Criticae, quo illas tulisti, violas, dum Matthæi verba ex cap. viii. vers 12. (non 22 ut tu citas) ex hodierno more illustras, & coenas veterum, ut nunc, noctu sumtas (quod a te probatum videre vellem) audacter adfirmas, & deinde de voce *ἐπίσκοπος* agens, illius vim ab extraordinaria Romanorum Imperatorum liberalitate, de qua Christum cogitasse quis sanus adfirmabit? arcessis. Sed missum te faciamus, neque, Praefationem nos scribere, non libellum cogitantes, quid in Historiae priscae cognitione profligaveris, cum id in se suscepit celeberrimus Perizonius, quem tu quoque ut Grammaticum, superbe tractasti, neque etiam quanta tibi Orientis linguarum & sacrae Geographiae sit peritia, quam princeps in his literis Clarissimus Rhenferdus tibi falsam iactationem eripere jam coepit, nunc subnectam; alias forte literato orbi, pro viribus meis, tua merita in rempublicam literariam producturus. Campum tibi jam latum aperiri vides, in quem maledicentia & obtreectatio tua exspatiari posset, & Bibliothecae tuae, si Petronium nostrum recensere volueris, largam materiem natam; qua nos quoque summis Viris, quos quotidie detrectas, adjungas. Non deerunt in nostris notis, non in hac praefatione, in quae dentem tuum figas, cave modo ne solido impingas. Sin vero amice monere errantem, si humaniter memoriae, vel etiam festinationis, qua saepe ablatum me non accurate satis quaedam efferre, lubens fateor & sponte agnosco, vitia ostenderis; si a Viris, quos suspicio & veneror, lacerandis, manum abstineas, me inter primos, qui diligentiam & labores

P R A E F A T I O.

labores tuos laudant, habebis. Nihil fere post haec, quod Te, Amice Lector, scire interest, superesse puto: nam de nostris notis aut labore Petronio impenso, malo alios existimare. Nolle tamen Te ignorare, Lector, in adornanda hac editione maxime adjutum & sublevatum me fuisse opera Juvenis, eruditionis singularis laude & modestiae rarae florentis Arnoldi Drakenborchii; qui cum socio, egregio quoque & optima spei adolescente, Joanne Watero, Typographi nostri filio, in recensendis & disponendis notis & commentationibus aliorum, in Indice Gonsalii locupletando & emendando, molestissimas in se partes susceperunt. Alterum praeterea, ne quis editionem hanc non integram putet, quod moneam, superest: nimirum omissa studio & certo judicio esse omnia illa carmina, quae vulgo catalecta Petronii a Viris doctis appellantur, & quae plerisque editionibus subiecta leguntur. Ad hoc duae nos potissimum rationes impulerunt, cum quod nullum certum exstet argumentum, quo a Petronio quaedam ex illis conscripta esse, probari posset; tum quod nobis consilium sit, si aetatem & vires Deus dederit, singulari volumine illa non modo edere, quae publicata sunt, sed ipsa Catalecta Pithoei & Scaligeri nova accessione ineditorum epigrammatum & carminum, quorum ingentem copiam in scriniis Heinisianis repperi, locupletare, & omnia illa in certa capita, ut majori harum Poëticarum elegantiarum studiosis usui esse possint, diuisa edere. Quod ideo praemonendum duxi, quia jam malignam & calumniae atrae plenam famam differri audio, me ante aliter constituisse, sed nunc ab obsecrae & liberis carminibus, quae plurima in hac farragine occurrunt, ideo manum abstinere, ne sinistros & parum secundos calumniatorum sermones alam & augeam. imo scurras quosdam mendacissimos jactare accepi, plurima me primis hujus editionis paginis, jam a tribus fere annis excudi coeptis, commisisse, quae nunc mutari iusserim. Quas meras esse calumnias, ipse ille, qui Typographo nostro in emendandis operarum erroribus laborem suum locavit, & qui calumniatoribus notissimis ab intimis est consiliis, testari poterit. Omnes etiam facile deprehendent mendacii vanitatem librarii negotiatores, ad quos Petronius deferetur, qui si vel unicum paginam incisam, inductam vel mutilatam exhibere poterunt, me his ipsis calumniatoribus magis detestandum esse sponte agnoscam. Ignorare ingenium meum tales oportet, quasi tam parum constantis animi essem, ut si quid liberius tum a me scriptum fuisset, nunc puerili metu, propter insanos inimicorum in me impetus, iterum illud inducerem aut abolerem. Quaecumque, non hoc modo in libro, sed alias, scripsi & publicavi, fremant licet & arrodant illa maligni, nondum scripsisse poenitet, nisi in quibus vel sponte mea resipiscens, vel amice monitus errasse me comperiam. Non etiam, quodcumque fuerit, edendi Catalecta illa consilium eam ob causam abjiciam, quia lascivioris argumenti carmina quam plurima illis comprehendantur, quae jam ante a Scaligero, at quo Viro! & aliis sine ulla criminatione honestissimi cujusque fuere producta, & quae Censores illos domi tacitos avidius, quam ipsam literatorum nationem, quae quotidie illa versat, devorare credo. Solae possent retardare haec, quae promitto, occupationes, quibus premor, publicae, & curae aliis studiis forte addicendae. Sed hoc polliceri possum, etsi triste illud supercilium, quod Gorallus ille in praefatione ad Albinovani & Severi carmina ostentat, non sim exhibiturus, me tamen similes ejus notis numquam compilaturum, nec quae ad unumquemque Scriptorem, si modo eadem verba occurrant, possunt allini; vel in quovis lexico reperiri, singulis paginis obtrufu-

rum.

P R A E F A T I O.

rum; quod in praefatione, & Bibliotheca selecta, qua veritate se cavisse jaetet, Spudacum consulat rogo, qui si hoc agendum esset, planius per omnem ejus commentarium hoc explicare facile posset: Quod si aliis rigidioris & exercitati vultus Paedagogis, neque hi in Petronium labores placeant, neque ea, quae deinceps sum producturus, sed omnia illa recte & ex animo damnanda censeant, ne legant, moneo; imo ne oculos contaminent, non Petronium modo & haec catalecta, sed nullum Veterum Poëtarum sibi parent, & ne invitis forte spurci aliquid offeratur, sciant, a me nullum, qui hoc fastidium prae se ferat, tali munere in fraudem deductum iri. Tu, Lector, qui sapias, & lepidis his & utilibus simul libellis caperis, fruire, & vale.

* * * * *

SECUNDA PARTE CONTINENTUR

JANI DOUSE praecedanea. pag. 1.
GONSALII DE SALAS commenta. 63.
SAMBUCI praefatio & vita Petronii. 215.
TORNAESII praefatio. 252.
LILIUS GREGORIUS GYRALDUS de Petronii vita. 252.
P. GUIRANDI ALOSIIANI Epistola ad Arnau-
dum 253.
Ex ROBERTI TITHI praelectione superiori E-
pistolae opponenda. 253.
PATISSONII praefatio. 254.
De Petronio & ejus scriptis veteres aucto-
rum loci. 254.
PETRI DANIELIS praefatio. 256.
CLAUDII BINETI praefatio. 257.
GOLDASTI prolegomena. 257.
JOANNIS A WOUWEREN dedicatio Josepho
Scaligero. 267.
Ejusdem praefatio. 268.
Ejusdem praefatio in observationes vario-
rum a se digestas. 269.
BARTHII epistola ad Goldastum. 269.
LOTICHII vita Petronii. 269.
MICHAELIS CASPARIS LUNDORPII OMO-
LOGOYMENA. 270.
Testimonia in Lundorpianis omissa. 277.

CASPARIS BARTHII dissertatio de Petronio.
281.
GONSALII DE SALAS praeludia. 286.
Praefatio HADRIANIDAE, male Bourdelo-
rio adscripta. 301.
Patavina praefatio. 305.
BLAEVII Epist. ad Principem Condacum. 306.
JOANNIS LUCII Epistola ad Blaeuios. 307.
JO. CAJI TILEBOMENI (id est JACOBI MEN-
TELII) judicium de Fragmento Tragu-
riano. 308.
JOH. CHR. WAGENSEILII dissertatio de ce-
na Trimalcionis. 309.
HADRIANI VALESII dissertatio de cena Tri-
malcionis. 317.
MARINI STATILEI Responso ad superiores
dissertationes. 324.
——— Apologi ad patres con-
scriptos reipub. literariae. 342.
JO. SCHEFFERI dissertatio de Fragmenti Tra-
guriani vero auctore. 356.
THO. REINESII dedicatio. 359.
——— praefatio. 361.
Epistolae variorum de Fragmento Traguria-
no ad Chr. Arnoldum. 364.
JOANNIS BOSCHII praefatio. 368.

INDICES TRES.

- I. Omnium vocum & locutionum Petronianarum.
- II. Rerum & verborum, quae in notis explicantur.
- III. Auctorum, in notis emendatorum aut explicatorum.

T. PETRON.